

større håndskriftsstudier. Afhandlingen vil givetvis sætte ny gang i folkeviseforskningen.

Jens E. Olesen

Allan Tønnesen: *Helsingørs udenlandske borgere og indbyggere ca. 1550-1600* (Misteltenen, Ringe, 1985). 163 s., 175,- kr.

Helsingør er Danmarks mest kosmopolitiske by og beskrevet i talrige værker. Meget har dog oversigtens karakter. Allan Tønnesen går uhyre grundigt til værks og forfølger utrætteligt Helsingørs skotske, nederlandske og tyske indvandrere både i deres hjemstavn og i de kolonier, de grundlagde i Helsingør. Selvfølgelig gav det store rykind anledning til konflikter. Tønnesen skildrer overbevisende byens dilemma. Helsingør var fuldstændig afhængig af Sundtolden, men samtidig forlangte borgerne, at de fremmede ophørte med at udøve deres naturlige erhverv, mens de opholdt sig i byen. Navnlig skotternes assimilation er dog imponerende. Den nationale helgen St. Ninians altertavle fra Olai kirke er et markant vidnesbyrd, som Tønnesen har beskæftiget sig med som medarbejder ved Danmarks Kirker. Han sandsynliggør, at den er skænket af Helsingørs skotske borgmester på Christian II's tid, David Thomsen, og ikke – som man har troet – af hans svigersøn, borgmester og Øresundstolder Sander Leyel. Til bogens fortrinlige bibliografi må i øvrigt føjes Karen Hjorths artikel om Sander Leyel i festskriftet til Thelma Jexlev (1985).

Med sin velskrevne og underholdende fremstilling har Allan Tønnesen lagt en solid bund under den voksende interesse for vore hjemlige emigranter. Problemet at skrive socialhistorie uden at forfalde til lange opremsninger af de implicerede individer løser han simpelt hen ved at registrere alle periodens ud-

lændinge i et afsluttende bilag. Heraf ses, at også flere franskmænd – en kompassmager, en murermester og en postejbager – samt en enkelt jødisk handlende blev optaget som borgere i Hamlets by.

Mikael Venge

Frederik IIs egenhændige breve, (privattryk 1984) samlet og udgivet af Frede P. Jensen. (Engholsts Antikvariat). 40,- kr.

I sin disputats (1984) gjorde Frede P. Jensen effektivt op med myten om Frederik II som »drankeren på tronen«, og i et forarbejde hertil (Bidrag til Frederik IIs og Erik XIVs historie, 1978) fremdroges det allerede 1956 af Victor Hermansen hævdede synspunkt, at kongen var ordblind, hvilket turde være årsag nok til, at der blot kendtes 35-40 egenhændige breve fra monarken. En opfattelse, der understreger gamle P. V. Jacobsens bemærkning (1844), at kongen »som bekendt ikke var meget stærk i pennen«, hvorfor han fortrinsvis anvendte sekretærhjælp.

Med stor flid og omhu er det dog lykkedes at fremdrage ialt 43 egenhændige breve, men kun ved også at medtage skrivelser, der blot er forsynet med kortere på- eller efterskrift, unægtelig en markant forskel til sønnens overvældende privatkorrespondance. Det store flertal er følgelig familiebreve, den slags kondolence- eller lykønskingsbreve til onkler og tanter, som protokollen nu en gang forlanger skal være personligt skrevet. Og netop her afslører bogstavombytninger (Oldenschol for Oldesloe, i Frederiksborg en næsten vilkårlig placering af r'erne etc.) tegn på stærk dyslexi.

Kongen var dog udmærket selv klar over sit handicap (»das ich eyn bosserschriber byn« skriver han i nr. 39 til svo-